

Sygn. akt VIII GC 450/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski

Protokolant: stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej z siedzibą w K., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej z siedzibą w K., D. J. (1) i Z. J. (1)

przeciwko Gminie M. S.

o ustalenie

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powodów, solidarnie, na rzecz pozwanej kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów procesu.

Sygnatura akt VIII GC 450/13

UZASADNIENIE

Powodowie D. J. (2), Z. J. (2), (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna z siedzibą w K. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna z siedzibą w K. w pozwie skierowanym przeciwko Gminie M. S. wnieśli o ustalenie nieistnienia prawa pozwanej do skorzystania z zabezpieczenia należytego wykonania umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2011 roku z uwagi wobec braku roszczeń pozwanej wobec powodów z tytułu nienależytego wykonania umowy ora o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu podnieśli, że zawarli z Gminą M. S. umowę z dnia 31 sierpnia 2011 roku nr (...), której przedmiotem było wykonanie przez powodów (wykonawców) na rzecz pozwanej (zamawiającej) robót budowlanych polegających na wykonaniu inwestycji pod nazwą „Przebudowa kąpieliska A. dla potrzeb sportu i rekreacji (zaprojektuj i wybuduj)”. Treść umowy została przez strony zmieniona na podstawie zapisów aneksów nr (...), które miały na celu przede wszystkim usankcjonowanie przekształceń podmiotowych powodów, zmiany osoby przedstawiciela wykonawców i zamawiającej oraz terminu realizacji inwestycji. Powodowie wskazali, że w wyniku zawartego w dniu 30 maja 2013 roku aneksu nr (...) do umowy przedłużono termin wykonania umowy do dnia 30 lipca 2013 roku. Zgodnie z treścią § 7 ust. 1 umowy, wykonawcy zobowiązani byli do wniesienia na rzecz zamawiającego zabezpieczenia należytego wykonania umowy, w wysokości 10 % wynagrodzenia umownego, tj. na kwotę 2.398.888,89 złotych w formie gwarancji ubezpieczeniowej. Wykonawcy wnieśli przedmiotowe zabezpieczenie w postaci gwarancji ubezpieczeniowej udzielonej przez (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) – zmienionej aneksami nr (...) na łączną kwotę 2.398.888,88 złotych. Gwarancja ta obowiązywała do dnia 30 października 2013 roku. Powodowie przyznali, że w toku realizacji przedmiotu umowy nastąpiło opóźnienie w wykonaniu prac stanowiących jej przedmiot, ale opóźnienie to było niezależne od nich a wynikało z niekorzystnych i nieprzewidzianych warunków pogodowych

w miesiącach letnich, które uniemożliwiały realizację zaplanowanych prac, wystąpienia problemów z włączeniem przyłącza kanalizacji deszczowej, wystąpienia rozbieżności stron umowy co do konieczności wykonania robót dodatkowych w zakresie instalacji technicznej, rozdziału energii elektrycznej i wymiany ogrodzenia otaczającego teren budowy oraz wystąpienia wątpliwości co do wykonania odwodnienia liniowego wokół niecek basenowych i plaż. Powodowie podnieśli, że interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieistnienia prawa pozwanej do wykorzystania gwarancji przejawia się w konieczności ustalenia treści wzajemnych obowiązków i uprawnień stron wynikających z umowy. W ocenie powodów nie zaistniały przesłanki określone w umowie oraz treści gwarancji, które stanowić mogły podstawę wypłaty sumy gwarancji, z uwagi na niezawinioną przez powodów zmianę terminu realizacji robót budowlanych i brak po ich stronie zwłoki.

W odpowiedzi na pozew Gmina M. S. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Pozwana szczegółowo odniosła się do twierdzeń powodów dotyczących wskazanych przez nich przyczyn opóźnienia w realizacji łączącej strony umowy wskazując, że jedynie w czerwcu 2013 roku wystąpiły intensywne opady, które w jej ocenie nie miały wpływu na wykonanie prac, a powodowie wnosili o wydłużenie terminu robót do 31 lipca 2013 roku. Podniosła, że powodowie zobowiązali się do realizacji zadania w trybie „projektuj i wybuduj” więc to oni ponoszą odpowiedzialność za wystąpienie problemów z włączeniem przyłącza do kanalizacji deszczowej. W ocenie pozwanej negocjacje stron co do wykonania ogrodzenia, budowy instalacji CCTV, nagłośnienia oraz rozdzielenia sieci elektrycznej nie miały wpływu na tempo prac budowlanych, gdyż dotyczyły ewentualnego rozszerzenia przedmiotu zamówienia podstawowego, natomiast wstrzymanie robót w związku z wykonaniem odwodnienia liniowego nie dotyczyło ich całości. Pozwana podniosła, że odstąpiła od umowy łączącej ją z powodami z przyczyn leżących po stronie powodów. W ocenie pozwanej przyczyną niedotrzymania terminu wykonania przedmiotu umowy były problemy finansowe dwóch powodowych spółek, których efektem były zaległości w płatnościach należności na rzecz podwykonawców. W konsekwencji podwykonawcy wstrzymywali się z wykonywaniem prac, co doprowadziło do niewykonania przedmiotu umowy w terminie. Na nieterminowe wykonanie umowy miało również wpływ wykonywanie prac niezgodnie z projektem, stosowanie nieprzewidzianych w projekcie materiałów, niezabezpieczenie robót w okresie zimowym oraz występowanie wad w przedkładanej dokumentacji projektowej. Pozwana pismem z dnia 31.10.2013 roku odstąpiła od umowy. Pozwana podniosła, że suma naliczonych powodom kar umownych przekracza kwotę 2.000.000 złotych, a łączna wysokość nieuregulowanych przez powodów zobowiązań względem ich podwykonawców wynosi około 2.500.000 złotych. Udzielona jej gwarancja posłużyła zaspokojeniu tych roszczeń. W ocenie pozwanej powodowie nie mają interesu prawnego do wystąpienia z powództwem albowiem ewentualny wyrok nie zakończy istniejącego sporu. Nadto interes powodów ma charakter majątkowy, a nie prawny i w związku z tym nieuzasadnione jest żądanie ustalenia. Skoro podnoszone przez nich argumenty zmierzają do ustalenia, że opóźnienie w wykonaniu robót budowlanych nastąpiło z przyczyn od nich niezależnych, to powodowie mogą poszukiwać ochrony prawnej na przykład w drodze powództwa o zasądzenie na ich rzecz kary umownej w związku ze złożonym przez nich oświadczeniem o odstąpieniu od umowy z winy pozwanej. Przesądzenie zakresu świadczenia powodów i wykonanie przez nich zobowiązania może być dokonane w postępowaniu o zapłatę. Wytoczenie takiego procesu leży po stronie powodów.

Stan faktyczny i wskazanie dowodów.

W dniu 22 kwietnia 2011 roku D. J. (2), Z. J. (2) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) i D. (...) s.c. z siedzibą w B., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna z siedzibą w K. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna z siedzibą w K. zawarli umowę konsorcjum w celu wspólnego udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane pod nazwą „Opracowanie dokumentacji projektowej oraz wykonanie zadania pod nazwą przebudowa kąpieliska A. dla potrzeb sportu i rekreacji (zaprojektuj i wybuduj)” oraz w celu zrealizowania tego zamówienia w razie ewentualnego zwycięstwa ich oferty w zorganizowanym przetargu. W § 3 ust. 2 umowy konsorcjum powodowie postanowili, że funkcję lidera konsorcjum pełnić będzie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna z siedzibą w K.. Powyższa umowa była pięciokrotnie aneksowana w celu uwzględnienia przekształceń podmiotowych po stronie powodów.

Dowody: - odpisy z rejestru przedsiębiorców KRS powodów (k. 32-63),

- wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej

powodów (64-65),

- umowa konsorcjum z dnia 22.04.2011 roku wraz z aneksami (k. 66-86).

W dniu 31 sierpnia 2011 roku powodowie, jako konsorcjum, zawarli z pozwaną umowę nr (...), której przedmiotem była „Przebudowa kąpieliska A. dla potrzeb sportu i rekreacji (zaprojektuj i wybuduj)”. W § 1 ust. 2 umowy strony postanowiły, że zakres rzeczowy przedmiotu umowy został określony w załączniku (...) do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia z wyłączeniem terenu wskazanego na lokalizację parkingu (...) stwierdzono, że prace zostaną wykonane w dwóch etapach i wskazano poszczególne roboty, które wchodziły w zakres każdego z etapów. W § 2 umowy stwierdzono, że I etap zostanie zrealizowany w terminie nie dłuższym niż 220 dni kalendarzowych od dnia zawarcia umowy, natomiast II etap w terminie nie dłuższym niż do dnia 30 listopada 2012 roku. W § 4 ust. 1 umowy ustalono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 23.988.888,88 złotych brutto.

W § 7 postanowiono, że w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zamawiającego wynikających z nienależytego wykonania umowy powodowie wnoszą zabezpieczenie w wysokości 10% ceny całkowitej podanej w ofercie, tj. do kwoty 2.398.888,89 złotych w formie gwarancji ubezpieczeniowej.

Zawarta przez strony umowa została zmodyfikowana ośmioma aneksami, które zostały zawarte w celu usankcjonowania przekształceń podmiotowych po stronie powodów oraz w związku ze zmianami osoby przedstawiciela zamawiającego i wykonawcy. Aneksami nr (...) strony zmieniły terminy realizacji prac etapu II umowy oraz zmieniły stawkę wynagrodzenia należnego powodom na kwotę 23.873.888,88 złotych.

Dowody: - umowa nr (...) z dnia 31.08.2011 roku wraz z aneksami (k. 87-113).

Powodowie wnieśli zabezpieczenie umowy w postaci gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania umowy (dobrego wykonania kontraktu i usunięcia wad i usterek) nr (...) z dnia 23 sierpnia 2011 roku wystawionej przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. na rzecz beneficjenta gwarancji (pозwanej).

W treści gwarant oświadczył, że został poinformowany o umowie, która zostanie zawarta pomiędzy zleceniodawcą (powodami) i beneficjentem gwarancji oraz o obowiązku przedstawienia przez zleceniodawców gwarancji ubezpieczeniowej na rzecz beneficjenta gwarancji na kwotę: a) 2.398.888,88 złotych zabezpieczającą beneficjenta gwarancji przed skutkami niewykonania lub nienależytego wykonania zastrzeżonych obowiązków umownych przez zleceniodawcę, b) 719.666,67 złotych zabezpieczającą beneficjenta gwarancji przed skutkami nieusunięcia lub niewłaściwego usunięcia przez zleceniodawcę wad i usterek w ramach udzielonej przez niego gwarancji jakości i rękojmi za wady fizyczne. Gwarant oświadczył, że zobowiązuje się nieodwołalnie i bezwarunkowo, niezależnie od ważności i skutków prawnych zawartej umowy i gwarantuje zapłatę każdej żądanej przez pozwaną kwoty maksymalnie do wysokości 2.398.888,98 złotych łącznie z obydwu powyższych tytułów, z zastrzeżeniem limitów wskazanych w punktach a, b na pierwsze żądanie pozwanej, w przypadku, gdyby zleceniodawca nie wykonał lub nienależycie wykonał zaciągniętego zobowiązania umownego, albo w przypadku gdyby zleceniodawca pomimo stosownego wezwania pozwanej i wbrew zaciągniętemu zobowiązaniu, nie usunął stwierdzonych wad i usterek, przez co pozwana będzie uprawniona do ich usunięcia na koszt zleceniodawcy. Dalej stwierdzono, że każda kwota wypłacona na rzecz pozwanej automatycznie zmniejsza kwotę gwarancji i odpowiedzialność gwaranta wobec pozwanej. Ważność gwarancji określono na terminy: a) od dnia 23.08.2011 roku do dnia 20.12.2012 roku w zakresie gwarancji dobrego wykonania kontraktu, b) od dnia 31.12.2012 roku do dnia 14.01.2016 roku w zakresie gwarancji właściwego usunięcia wad i usterek. Gwarancja miała przestawać obowiązywać o ile przed upływem wskazanych terminów pozwana nie zażąda od gwaranta zapłaty należnej kwoty spełniając przy tym zastrzeżone warunki.

Gwarancja została zmieniona treścią aneksów nr (...), które zostały zawarte w celu usankcjonowania przekształceń podmiotowych po stronie powodów oraz zmiany oznaczenia gwaranta na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. Wskutek dokonanych zmian w zakresie roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania prac objętych umową gwarancja obowiązywać miała w okresie od dnia 23 sierpnia 2011 roku do dnia 30 października 2013 roku.

Dowody: - gwarancja ubezpieczeniowa nr (...) wraz z aneksami

(k. 114-131).

Powodowie przystąpili do wykonywania umowy, w toku jej wykonywania doszło do opóźnienia w wykonaniu prac stanowiących jej przedmiot.

Niesporne.

Sporządzony na zlecenie powodów projekt budowlany został zatwierdzony decyzją Prezydenta Miasta S. nr 486/12, który udzielił pozwolenia na budowę. Kolejne decyzje nr (...) dotyczyły zgody na wprowadzenie zmian do projektu. W trakcie wykonywania przez powodów umowy wystąpiły niekorzystne warunki pogodowe. W trakcie wykonywania robót budowlanych dochodziło do wielu spotkań koordynacyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele stron. Powodowie przy wykonywaniu robót korzystali z podwykonawców. Nie uregulowali wobec nich wszystkich zobowiązań. Niektórzy z nich wezwali pozwaną do uregulowania należności. Pozwana dokonała częściowego odbioru robót wykonanych przez powodów. Powodowie wystawili pozwanej faktury za odebrane przez nią roboty.

Dowody: - wyciąg z dziennika budowy (k. 186-187),

- opinia (...) Oddział Morski w G. z dnia 18.09.2013 roku (k. 188-191),

**- oświadczenia kontrahentów powodów o stanie rozliczeń z powodami
oraz wnioski o zapłatę należności (k. 597-602),**

**- zestawienie należności płatniczych według stanu na dzień 30.04.2013 roku
(k. 603)**

- notatki służbowe (k. 638-648, 666-668),

- faktura Vat wystawiona przez spółkę (...) (k. 661),

- protokoły częściowego odbioru prac nr 15 i 16 (k. 662-664),

**- decyzje Prezydenta Miasta S. o zatwierdzeniu projektu
budowlanego i pozwoleniu na budowę (k. 670-674),**

**- pismo Zakładu Usług (...) w S. do powodów z dnia
28.11.2012 roku (k. 685-687),**

**- faktura wystawiona przez powodów ad. 3 i 4 w stosunku do pozwanej
(...) (k. 675),**

- korespondencja między powodami z dnia 23.04.2013 roku (k. 596).

Strony umowy wymieniały pisma i przedstawiały swoje stanowiska co do zlecenia powodom jako robót dodatkowych prac polegających na wykonaniu ogrodzenia terenu oraz instalacji alarmowej, rozdziału energii elektrycznej, monitoringu i nagłośnienia. Strony prowadziły rozmowy dotyczące wykonania prac w terminie i dotyczące ustalenia przyczyn opóźnienia, a nadto dotyczące problemów związanych z wykonaniem przyłącza kanalizacji deszczowej, wykonania odwodnienia, możliwości dochowania terminów poszczególnych etapów prac. Powodowie zwracali się do pozwanej o zawarcie aneksów przedłużających termin wykonania umowy. Strony zawarły aneksy nr (...) do umowy nr (...) roku, w którym przedłużono termin wykonania etapu II robót nie dłużej niż do dnia 31 maja 2013 roku oraz (...), którym przedłużono termin wykonania etapu II robót nie dłużej niż do dnia 30 lipca 2013 roku.

W pismach kierowanych do pozwanej powodowie podnosili, że opóźnienia w wykonaniu robót budowlanych spowodowane były wystąpieniem wyjątkowo niekorzystnych warunków pogodowych w różnych okresach trwania umowy, wskazali na złe warunki geotechniczne spowodowane nieszczelnością strumienia O., na problemy z włączeniem przyłącza do kanalizacji deszczowej, powoływali się na wystąpienie rozbieżności stron umowy co do konieczności wykonania robót dodatkowych w zakresie instalacji teletechnicznej, rozdziału energii elektrycznej i wymiany ogrodzenia otaczającego teren budowy oraz powoływali się na wystąpienie wątpliwości co do wykonania odwodnienia liniowego wokół niecek basenowych i plaż.

W odpowiedzi na stanowisko powodów wskazane w ich pismach pozwana stwierdziła, że jedną z przyczyn opóźnienia jest brak zabezpieczenia wykonawczego albo zaległości płatnicze wobec podwykonawców. Pozwana zwracała powodom uwagę, że zawierane przez nich umowy z podwykonawcami przewidują wyższe wynagrodzenie, niż wynagrodzenie za te same prace przewidziane w umowie. Podniosła, że negocjacje stron co do wykonania ogrodzenia, budowy instalacji C., nagłośnienia oraz rozdzielania sieci elektrycznej nie miały wpływu na tempo prac budowlanych, gdyż dotyczyły ewentualnego rozszerzenia przedmiotu zamówienia podstawowego, natomiast wstrzymanie robót w związku z wykonaniem odwodnienia liniowego nie dotyczyło ich całości. Pozwana zwróciła uwagę, że powodowie zobowiązali się do realizacji zadania w trybie „projektuj i wybuduj” więc to oni ponoszą odpowiedzialność za wystąpienie problemów z włączeniem przyłącza do kanalizacji deszczowej. Powódka w pismach kierowanych do powodów wskazała również, że wpływ sytuacji pogodowej na opóźnienie doprowadził do zawarcia aneksów przedłużających termin realizacji robót, natomiast opóźnienie dotyczy robót w obiektach zamkniętych, które mogły być wykonane bez względu na pogodę.

W piśmie datowanym na dzień 31 października 2013 roku skierowanym do powodów, pozwana oświadczyła, że odstępuje od umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2011 roku.

Dowody: - aneksy nr (...) do umowy (...) (k. 108-109, 112-113),

- korespondencja prowadzona pomiędzy powodami, pozwaną i investorem

zastępczym wraz z załącznikami (k. (k. 137-140, 144-185, 235-241, 272-273,

285-287, 330-347, 354, 359-366, 585-589, 594-595, 604-615, 649-661, 669, 675-

676, 679-681, 688-699, 763-764, 767-770),

-notatki i protokoły ze spotkań koordynacyjnych (k. 141-143, 195-235, 242-

271, 274-284, 298-301, 356-358, 370-397).

Pismem z dnia 8 sierpnia 2013 roku pozwana wezwała gwaranta do zapłaty kwoty 2.398.888,88 złotych i wskazała, że powodowie nie wykonali należycie swoich zobowiązań wynikających z umowy nr (...), której przedmiotem jest „Przebudowa kąpieliska A. dla potrzeb sportu i rekreacji (zaprojektuj i wybuduj)”.

Powodowie wystąpili do gwaranta z twierdzeniem, że brak jest podstaw do spełnienia żądania pozwanej, z uwagi na to, że nie wystąpiła ona przeciwko nim z jakimikolwiek roszczeniem.

Dowody: - żądanie zapłaty wraz z oświadczeniem (k. 132-134),

- pismo powodów do gwaranta (k. 135-136).

Pismem z dnia 10 marca 2014 roku gwarant poinformował pozwaną o wypłacie na jej rzecz kwoty 2.398.888,88 złotych tytułem realizacji postanowień gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania umowy o numerze (...). Powyższa kwota została przekazana na rachunek bankowy pozwanej w dniu 13 marca 2014 roku.

Dowody: - pismo gwaranta do pozwanej z dnia 10.03.2014 roku (k. 814),

- potwierdzenie przelewu (k. 815).

Ocena dowodów:

Ustaień faktycznych w niniejszej sprawie dokonano w oparciu o dowody z dokumentów prywatnych oraz dokumentów urzędowych w postaci decyzji Prezydenta Miasta S.. Powodowie ani pozwana w toku postępowania nie zakwestionowali prawdziwości przedłożonych dokumentów, to zaś, w odniesieniu do dokumentów prywatnych, pozwala uznać, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach (art. 245 k.p.c.) oraz to, że treść tych dokumentów odzwierciedla rzeczywisty stan rzeczy. Czym innym niż kwestionowaniem prawdziwości, czy treści dokumentów są twierdzenia stron dotyczące wpływu ustalonego na podstawie tych dokumentów stanu faktycznego na ocenę dochodzonego przez powodów roszczenia. Ocena zasadności roszczenia dokonywana jest przez sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, dokonaniu ustaleń faktycznych w zakresie podstawy faktycznej pozwu i podstawy faktycznej obrony pozwanego a następnie dokonaniu oceny prawnej. Strony postępowania nie zakwestionowały również dowodów w postaci dokumentów urzędowych, które korzystają z domniemania prawdziwości zawartych w nich treści (art. 244 k.p.c.).

W niniejszej sprawie niesporny był fakt, że powodowie przystąpili do wykonania konkretnej umowy stwierdzonej pismem oraz fakt, że w toku realizacji tej umowy doszło do opóźnienia.

Dokumenty w postaci odpisów z rejestru przedsiębiorców KRS powodowych spółek i informacji z (...) powodów – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, umowa konsorcjum wraz z aneksami oraz umowa nr (...) wraz z aneksami posłużyły do sprecyzowania podmiotów umowy stron, ustalenia treści tej umowy, jej przedmiotu, terminów realizacji, wynagrodzenia powodów za wykonanie umowy, a także – co szczególnie ważne w niniejszej sprawie – postanowień dotyczących obowiązku przedstawienia przez powodów gwarancji ubezpieczeniowej. Powyższe dowody posłużyły ustaleniu okoliczności jakie poprzedzały zlecenie przez pozwaną gwarancji ubezpieczeniowej.

Dokumenty w postaci gwarancji ubezpieczeniowej wraz z aneksami posłużyły ustaleniu treści gwarancji udzielonej na zlecenie powodów, osoby gwaranta, beneficjenta gwarancji oraz terminów realizacji gwarancji. Na podstawie tego dokumentu dokonano oceny charakteru gwarancji ubezpieczeniowej udzielonej dla zabezpieczenia uprawnień pozwanej w razie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy stron. Fakty ustalone na podstawie tych dowodów były istotne w kontekście badania, czy powodowie mają interes prawny w dochodzeniu roszczenia wskazanego w pozwie, o czym będzie mowa w następnej części uzasadnienia.

Na podstawie żądania zapłaty gwarancji oraz pisma powodów do gwaranta ustalone zostało, że pozwana podjęła czynności zmierzające do skorzystania z przysługującego jej prawa. Ustalono również stanowisko powodów co do roszczenia pozwanej jako beneficjenta gwarancji.

Na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku dopuszczono dowody w postaci pisma gwaranta do pozwanej z dnia 10 marca 2014 roku oraz wyciągu z rachunku bankowego pozwanej. Posłużyły one ustaleniu, że pozwana otrzymała już kwotę zabezpieczenia w postaci gwarancji ubezpieczeniowej. Dopuszczenie tych dowodów nie spowodowało zwłoki

w rozpoznaniu sprawy (a contrario art. 207 § 6 k.p.c.), powodowie nie sprzeciwiali się wnioskowi pozwanej w tym zakresie.

Dowody w postaci decyzji Prezydenta Miasta S. oraz dowody pisemne w postaci umowy wraz z aneksami, korespondencji prowadzonej pomiędzy stronami postępowania i inwestorem zastępczym, notatek i protokołów ze spotkań koordynacyjnych, wyciągu z dziennika budowy, opinii Instytutu (...) Oddziału w G., oświadczeń kontrahentów powodów, zestawienia należności, notatek służbowych, faktur Vat oraz korespondencji prowadzonej między powodami oraz pisma Zakładu Usług (...) zostały dopuszczone i przeprowadzone jedynie w celu ustalenia okoliczności obejmujących nawiązanie umowy w określonej procedurze, realizacji tej umowy oraz zachowań i stanowisk stron w trakcie realizacji umowy. Okoliczności te miały przedstawiać tło żądania pozwanej, mającego na celu uniemożliwienie realizacji uprawnienia pozwanej do żądania świadczenia od podmiotu, który nie był stroną niniejszego postępowania. Dowody te przedstawiły również relacje pomiędzy stronami postępowania, które doprowadziły do wystąpienia przez pozwaną z żądaniem zapłaty gwarancji oraz które doprowadziły do zainicjowania przez powodów niniejszego postępowania. Stan faktyczny ustalony na podstawie tych dowodów nie ma wpływu na ocenę prawną charakteru gwarancji udzielonej przez ubezpieczyciela niebędącego stroną niniejszego postępowania, na zlecenie powodów.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że nie były rozstrzygane w niniejszym postępowaniu kwestie odpowiedzialności powodów wobec pozwanej za opóźnienie powstałe w realizacji umowy, czy nienależyte wykonanie umowy w całości lub w części. Powodowie nie przedstawili żądań ustalenia nieistnienia ich obowiązku wynikającego z umowy z pozwaną, ani istnienia zobowiązania pozwanej na podstawie tej umowy, wreszcie – żądania zasądzenia jakiegokolwiek kwoty, bądź to należnej im na podstawie umowy, bądź nienależnej a wyegzekwowanej od powodów przez pozwaną.

Z powyższych względów w niniejszej sprawie pominięto pozostałe dowody pisemne przedstawione w sprawie. Miałyby one znaczenie w innym postępowaniu, dotyczącym praw lub obowiązków wynikających z umowy pomiędzy stronami. Pominięto też, z tych samych powodów, wnioskowane dowody ze źródeł osobowych.

Ocena prawna.

Podstawę prawną powództwa stanowi art. 189 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa gdy ma w tym interes prawny. Przesłanka interesu prawnego ma procesowe, ale też materialnoprawne znaczenie.

Interes prawny rozumiany jest powszechnie jako potrzeba prawna wynikająca z sytuacji prawnej w jakiej znajduje się powód. Zwykle podnosi się, że interes prawny istnieje wtedy gdy powództwo o ustalenie jest jedynym środkiem ochrony powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 roku, III CSK 181/11). To oznacza, że gdy istnieją inne możliwości ochrony powoda w określonej, takiej samej, sytuacji prawnej, to powód nie ma interesu prawnego w domaganiu się ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1990 roku, I Cr 649/90).

W art. 189 k.p.c. chodzi o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa powoda wobec pozwanego. Przepis ten nie daje podstawy przyjęcia legitymacji czynnej powoda gdy chce on uzyskać obowiązek określonego zachowania się pozwanego w stosunku do innego podmiotu niż powód, a tak właśnie należy scharakteryzować roszczenie powodów w niniejszej sprawie. Powodowie w istocie domagają się ustalenia, że pozwany nie ma prawa realizować swojego uprawnienia wynikającego z czynności prawnej gwarancji, której stronami są pozwany i gwarant, niebędący stroną niniejszego postępowania, a nie są stronami powodowie.

Nie jest więc tak, jak twierdzą powodowie, że ich interes prawny przejawia się w konieczności ustalenia treści wzajemnych obowiązków i uprawnień stron wynikających z umowy pomiędzy powodami a pozwaną. Powodowie nie dochodzą ustalenia nieistnienia roszczenia w stosunku do nich z tytułu nienależytego wykonania umowy, ani ustalenia, że powodowie należycie wykonali umowę, ani też ustalenia, że opóźnienie w wykonaniu umowy nie było

zawinione przez powodów, ani wreszcie zapłaty od pozwanej tego, co należy się powodom na podstawie zawartej umowy o roboty budowlane, czy w związku z jej niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem przez pozwaną.

O tym, że powodowie domagali się zachowania pozwanej, stanowiącego rezygnację z uprawnień określonych w oświadczeniu woli gwaranta, a więc podmiotu niebędącego stroną niniejszego postępowania, świadczy twierdzenie pozwu, że nie zaistniały przesłanki określone w umowie oraz treści gwarancji, które stanowić mogły podstawę wypłaty sumy gwarancji. Tym samym powodowie bezpośrednio odnoszą się do czynności prawnej gwarancji, której nie są stroną i domagają się stwierdzenia, że beneficjent gwarancji nie ma prawa skorzystać z uprawnienia wobec gwaranta. Pozew nie zmierzał natomiast do ustalenia praw i obowiązków na podstawie umowy o roboty budowlane pomiędzy powodami a pozwaną.

W orzecznictwie podkreśla się, że gwarancja ubezpieczeniowa jest specyficzną, niestypizowaną, a ukształtowaną głównie przez praktykę, czynnością ubezpieczeniową, znajdującą oparcie prawne przede wszystkim w zasadzie swobody układania stosunków zobowiązaniowych (tak np. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 11 stycznia 2006 roku, I ACa 761/05, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 roku, V CSK 233/09). Jej treść sprowadza się do zagwarantowania wypłaty przez gwaranta na rzecz beneficjenta gwarancji określonego świadczenia pieniężnego na wypadek zajścia zdarzenia wymienionego w gwarancji. Obowiązek zapłaty po stronie gwaranta przyjmuje przy tym zwykle charakter zobowiązania nieodwołalnego i bezwarunkowego. Gwarancja ma charakter zobowiązania w znacznym stopniu abstrakcyjnego. Nie jest więc związana z żadnym innym stosunkiem prawnym. Gwarant nie jest uprawniony do podnoszenia przeciwko beneficjentowi jakichkolwiek zarzutów służących dłużnikowi ze stosunku podstawowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2014 roku, I CK 102/03). Gwarancja zabezpiecza świadczenie niezależnie od tego, czy stanowi ono dług i czy dłużnik ponosi odpowiedzialność, jak również niezależnie od tego, czy w ogóle dług powstał albo czy przestał istnieć.

W kontekście opisu stosunku prawnego łączącego gwaranta z beneficjentem gwarancji wskazać należy na zasadniczy element tego stosunku jakim jest samodzielne i nieakcesoryjne zobowiązanie gwaranta. Samodzielne ze względu na to, że gwarant odpowiada jedynie za własny dług, zaś nieakcesoryjne z uwagi na to, że jest to zobowiązanie niezależne od długu zaciągniętego przez osobę trzecią (niezależne od wielkości długu jaki ma zlecający udzielenie gwarancji wobec beneficjenta). Oznacza to, że ustalenie nieistnienia prawa beneficjenta do realizacji umowy gwarancji zniweczyłoby cel tej czynności prawnej.

Z zapisów gwarancji udzielonej pozwanej przez niebędącego stroną niniejszego procesu ubezpieczyciela wynika, że obowiązek wypłaty uzależniony jest od zwrócenia się przez pozwaną z pisemnym żądaniem jej zapłaty w przypadku gdyby wykonawca nie wykonał lub nienależycie wykonał zaciągnięte zobowiązanie umownego. W niniejszej sprawie użycie przez gwaranta w dokumencie gwarancji sformułowania, że „gwarantuje zapłatę każdej żądanej (...) kwoty (...) na pierwsze żądanie w przypadku gdyby zleceniodawca nie wykonał lub nienależycie wykonał zaciągnięte zobowiązanie umowne” nie powoduje, że gwarancja traci charakter abstrakcyjny stając się zobowiązaniem kauzalnym, uzależnionym od stosunku istniejącego pomiędzy zlecającym, a beneficjentem. Tym bardziej, że w niniejszej sprawie gwarant „nieodwołalnie i bezwarunkowo, niezależnie od ważności i skutków prawnych zawartej umowy” zagwarantował pozwanej zapłatę żądanej przez nią kwoty. Stanowisko dotyczące gwarancji, jako stosunku prawnego o charakterze abstrakcyjnym, zostało wyrażone również w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 listopada 2013 roku w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt I ACz 1425/13.

Nietrafne jest powoływanie się przez powodów na obowiązki stron określonych w umowie regulującej stosunek podstawowy (pomiędzy powodami, a pozwaną). W treści umowy nr (...) zawarto wprawdzie sformułowanie, że gwarancja została udzielona w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zamawiającego (pозwanej) w stosunku do wykonawcy (powodów) z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, jednak nie przesądza to o konieczności uprzedniego wykazania gwarantowi tychże uchybień dla możliwości domagania się realizacji wypłaty z gwarancji. Tak sformułowany wymóg, zgodnie z powyższymi rozważaniami, doprowadziłby do zniweczenia jej roli, skoro dla uzyskania zaspokojenia obowiązana w ramach procesu sądowego musiałaby wykazać ewentualne uchybienia kontrahenta w wykonywaniu obowiązków wynikających ze stosunku podstawowego. Sytuacja taka w

praktyce nie różniłaby się, pod względem możliwości uzyskania zaspokojenia przez pozwaną, od zawarcia przez strony umowy niezabezpieczonej gwarancją i dochodzenia roszczeń bezpośrednio od powodów. W tej sytuacji nie sposób przyjąć, że powodom, niebędącym stroną stosunku gwarancji, przysługują roszczenia mające wpływ na możliwość jego wykonania (por. J. Mojak, Gwarancja musi coś zapewniać, „Rzeczpospolita” z dnia 4 kwietnia 2013 roku, s. D12).

Biorąc pod uwagę powyższe należało oddalić powództwo. Wyrok wydano po przeprowadzeniu rozprawy, na którą nie stawili się pozwani (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna. Pismem datowanym na dzień 8 maja 2014 roku wszyscy powodowie, działający przez pełnomocnika radcę prawnego P. K., wnieśli o zmianę terminu rozprawy z uwagi na fakt, że ich pełnomocnicy – radca prawny P. S. i radca prawny P. K. będą uczestniczyć w konferencji organizowanej przez Stowarzyszenie (...) w W., której ci radcowie prawni są członkami. Przewodniczący stwierdził, że nie ma podstaw do odroczenia terminu rozprawy (k. 809). Pismem datowanym na dzień 20 maja 2014 roku, doręczonym poprzez fax inny pełnomocnik powodowych spółek (...), adwokat N. C. wniósł o odroczenie terminu rozprawy wyznaczonej na dzień 20 maja 2014 roku z uwagi na zły stan zdrowia. Do wniosku załączył kopię zaświadczenia lekarza sądowego przy Sądzie Okręgowym w Warszawie, z której wynika niemożność uczestniczenia na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2014 roku. W zaświadczeniu tym ponadto wskazano, że adwokat N. C. uległ wypadkowi w dniu 26 marca 2014 roku i pozostawał na zwolnieniu chorobowym pourazowym w dniach 26.03.2014-25.04.2014. Na rozprawie w dniu 20 maja 2014 pełnomocnik powodów radca prawny P. K. poinformował, że poprzedniego dnia zostało odwołane jego i radcy prawnego P. S. pełnomocnictwo procesowe przez powodowe spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna. Dołączył pismo o odwołaniu pełnomocnictwa przez K. (...). Z pisma tego nie wynika jakiegokolwiek wskazanie przyczyny odwołania pełnomocnictwa. Radca prawny P. K. oświadczył, że w rozmowie telefonicznej powodowie, którzy odwołali mu pełnomocnictwo prosili o odroczenie rozprawy, bowiem chcieliby wyznaczyć nowego pełnomocnika.

Na pytanie przewodniczącego radca prawny P. K. przyznał, że dowiadywał się o stanowisko w sprawie jego wniosku z dnia 8 maja 2014 roku o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 20 maja 2014 roku i uzyskał informację o decyzji po jego rozpatrzeniu a następnie o tej decyzji powiadomił powodów.

Należało uznać, że nie zachodzą okoliczności uzasadniające odroczenie rozprawy. Adwokat N. C. nie przedstawił dokumentu świadczącego o niemożności jego stawiennictwa na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku, bowiem wskazano w nim niemożność stawiennictwa w dniu 20 kwietnia 2014 roku. Należy dodać, że z pełnomocnictwa udzielonego temu adwokatowi przez powodowe spółki wynika upoważnienie do udzielania dalszych pełnomocnictw i upoważnień (powyższe wynika też z art. 91 pkt 3 k.p.c.). Nawet gdyby przyjąć, że zaświadczenie lekarskie, którego kopię przedstawił faxem adwokat N. C. zawierało pomyłkę co do daty, której dotyczyło w celu usprawiedliwienia nieobecności, to z innych wskazanych w nim okoliczności, a w szczególności związku przyczyn tej nieobecności z wypadkiem, któremu uległ adwokat N. C. w dniu 26 marca 2014 roku, należy wnosić, że ten pełnomocnik powodowych spółek mógł zapewnić, korzystając z otrzymanego pełnomocnictwa, zastępstwo procesowe powodowych spółki na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku, o ile faktycznie sam nie mógł w niej uczestniczyć. Świadczy o tym choćby to, że adwokat N. C., mający kancelarię adwokacką w S. (S. też wskazany został jako miejsce nadania pisma z dnia 20 maja 2014 roku), był w stanie udać się po zaświadczenie do lekarza sądowego prowadzącego gabinet lekarski w W..

Niezależnie od tego, powodowe spółki mogły zapewnić sobie uczestnictwo w rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku. O tym, że znały termin tej rozprawy świadczy oświadczenie radcy prawnego P. K. podczas rozprawy w dniu 20 maja 2014 roku. Odwołanie pełnomocnictw udzielonych radcom prawnym P. K. i P. S., po otrzymaniu wiadomości w sprawie odmowy odroczenia rozprawy wnioskowanego przez tych radców prawnych oraz zaniechanie działań prowadzących do uczestnictwa w rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku, wskazuje na zamiar odwleczenia przeprowadzenia rozprawy, a więc stanowi nadużycie procesowe w kontekście klauzuli dobrych obyczajów (art. 3 k.p.c.) i sprzeciwia się odroczeniu rozprawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 roku, III CZP 78/13).

Mając na uwadze powyższe, a także uwzględniając to, że strony wyraziły w całej pełni swoje stanowiska procesowe w sprawie, należało uznać, że nie ma przeszkód uniemożliwiających przeprowadzenie rozprawy, dopuszczenie i

przeprowadzenie dowodów a w końcu wydanie wyroku. Wobec oddalenia powództwa koszty należą się pozwanej (art. 98 § 1 k.p.c., art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c.). Obejmują one wynagrodzenie radcy prawnego reprezentującego pozwaną, zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.